

5. İstatistik Konseyi Toplantı Raporu

Türkiye İstatistik Kurumu Konsey Salonu, ANKARA

30/03/2010

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ile 05/05/2006 tarih ve 26159 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İstatistik Konseyi Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri gereğince; İstatistik Konseyi V. Olağan Toplantısı 30 Mart 2010 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Konsey Salonu’nda gerçekleştirilmiştir.

Toplantı saat 14.30’da Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ’ın açılış konuşmasıyla başlamıştır.

1. Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ’ın açılış konuşması

İstatistik Konseyi 5. Olağan Toplantısı, Devlet Bakanı Sayın Cevdet YILMAZ’ın açılış konuşmasıyla başlamıştır. Sayın YILMAZ konuşmasında ekonomik ve sosyal süreçlerin planlanması, yürütülmesi ve izlenmesinde bilginin öneminden bahsederek, Resmi İstatistik Sisteminin aktörlerini oluşturan tüm kurum ve kuruluşlara önemli görevler düştüğünü, koordinasyon içinde çalışmanın önemini gittikçe arttığını ifade etmiştir. Sayın YILMAZ konuşmasında, Resmi İstatistik Programı’nın 4 yıldır başarıyla uygulandığını, 5429 sayılı yasa ile TÜİK’in faaliyetlerinin istatistik üretimi ve sistemin koordinasyonu olarak iki açıdan ele alındığını belirterek önemli çalışmalar gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’nin buna iyi bir örnek olduğunu, önümüzdeki dönemde de bu tür çalışmaların devam edeceğini, Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi’nin de bu şekilde yapılandırılacak önemli bir çalışma olduğunu belirtmiştir.

Sayın YILMAZ, üretilen istatistiklerin tanım, kapsam ve yöntem bakımından, Avrupa Birliği üyesi ve aday ülkeler olmak üzere gelişmiş ülkelerinkiler ile tam olarak karşılaştırılabilir olması gerektiğini, TCMB gibi TÜİK’in de her türlü etkiden uzak bir şekilde görevini layıkıyla yapmasının önemini vurgulamıştır. Uluslararası standartlara, tanım ve kavramlara uygun verilerin üretilmesi için tüm kurum ve kuruluşların gerekli önlemleri alması gerektiğini ifade etmiştir.

Uluslararası kuruluşlara veri gönderiminde, farklı verilerin ülkemizin durumunun tespitinde sorunlar ortaya çıkardığını ve verilerimize duyulan güveni azalttığını, bu kapsamda Uluslararası Resmi Veri Kullanıcı Envanteri’nin TÜİK koordinasyonunda hazırlanacağını belirtmiştir. Sayın YILMAZ ayrıca, toplumda istatistik kullanma bilincinin geliştirilerek, istatistik kullanımının arttırılması ve veriye erişimin kolaylaştırılmasının, tüm kurumların stratejik amaçlarından biri olarak benimsenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

2. Türkiye İstatistik Kurumu Başkan V. Sayın A. Ömer TOPRAK’ın İstatistik Konseyi 5. Olağan Toplantısı Sunumu

Sayın TOPRAK, Resmi İstatistik Programı’nın amacı ve uygulama ilkeleri hakkında genel bilgilendirme yaparak, 2009 yılında gerçekleştirilen önemli faaliyetler ve gelişmeler ile Programın izleme sonuçlarını içeren bir sunum yapmıştır.

Bu kapsamda, Program’da 33 kurum ve kuruluşun yer aldığını toplam 286 alt konu bulunduğunu ve 2009 yılında 2 226 adet bülten/veri yayımlandığını belirterek, 2009 yılında tamamlanması planlanan çalışmaların %87’sinin tamamlandığını ifade etmiştir.

2009 yılında Resmi İstatistik Programı’nda (RİP) kaydedilen önemli gelişmeler kapsamında, Bölgesel Gayrisafi Katma Değer, İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri, Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Göstergeler, İş Kayıtları Sistemi, Gelir ve Yaşam Koşulları Anketi, Gençlerin İşgücü

Piyasasına Geçişi, Sağlık Harcamaları, Tehlikeli ve Tehlikesiz Atık İthalatı ve İhracatı İstatistikleri, Konut Satış İstatistikleri, Bölgesel Göstergeler, Çocuklara Yönelik İstatistikler gibi konularda bilgilendirme yaparak 2009 yılında üretilen istatistiklerin etkinliğini ve verimliliğini sağlamak amacıyla bazı konularda kurumlar arası devir olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda, AB- Mali Bildirim Tabloları, Kurulan ve Kapanan Şirket İstatistikleri, Genel Devlet Gelir - Giderleri ve Dengesi, İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranları ile ilgili bilgi vermiştir.

Sayın TOPRAK, kurumların çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla metodoloji, uygulama, veri derleme, veri işleme ve analizi, yayım ve dağıtım konularında da modüler eğitimler verildiğini belirtmiştir. 14 Ekim 2009 tarihinde yayımlanan 2009 Yılı Türkiye İlerleme Raporu'nun "18. İstatistik Faslı" başlığı kapsamında önemli gelişmelerin olduğunu belirtildiği, yürütülen projeler çerçevesinde Türk İstatistik Sistemi (TİS) içindeki diğer kurumların personelinin, AB istatistik standartları, metodolojisi ve AB'nin bilgi ihtiyaçları konusundaki bilgi düzeyinin yükseltilmesini sağlayan pek çok faaliyet gerçekleştirildiğini belirtmiştir.

Sayın TOPRAK, TÜİK tarafından üretilen gizlilik içeren mikro verilerin paylaşımının Türkiye İstatistik Kanunu'nun 13. maddesine göre mümkün olmadığını, mikro verilerin kişisel bilgilerden arındırılarak her iki tarafın da imzalayacağı protokol kapsamında paylaşıldığını belirtmiştir. Hanehalkı mikro verilerinin bireysel bilgilerden arındırılarak CD ortamında paylaşıldığını, işyerleri ile ilgili bilgilerin ise sektörel bazı bilgiler içerdiğinden birçok durumda mikro veri paylaşımının gizliliği ihlal ettiğini ve bu nedenle paylaşmadığını, ancak kurum bünyesinde kullanıcıların veri üzerinde çalışabilmelerine imkan sağlamak amacıyla Veri Araştırma Merkezi oluşturulduğunu belirtmiştir.

Sayın YILMAZ, güvenin bir kurumun en temel sermayesi olduğunu, güvenin oluşmasının uzun zaman aldığını, ancak güvenin bozulmasının çok kolay olduğunu, bunun bedelinin ağır olduğunu belirtmiştir. Kurumların bir araya gelerek ilkelerimizi gözetken bir çalışmanın yapılandırılmasının uygun olacağını ifade etmiştir.

Sayın TOPRAK, ayrıca üretilen verilerin web servisleri yoluyla kurumlara aktarımı için çalışmalar başlatıldığını da ifade etmiştir.

Uluslararası kurumlara veri gönderiminin önemine değinerek, Türkiye verilerinin incelendiğini, eksik verilerin pek çok nedenden kaynaklandığını, veri üretilmesinden sorumlu kuruluşlarla iletişime geçildiğini belirtmiştir. Verinin mükerrer gönderilmesinin de farklı yayınlarda farklı verilerin yer almasına neden olduğunu, bunun ülkemizin durumunun tespitinde sorunlar ortaya çıkardığını ve verilerimize duyulan güveni azalttığını ifade etmiştir. Uluslararası Resmi Veri Kullanıcı Envanteri ile bu tür sorunların aşılabileceğini düşünüldüğünü belirtmiştir.

Sayın YILMAZ, konunun son derece önemli olduğunu, bu durumun çok iyi analiz edilerek, bunun mutlaka aşılması gerektiğini belirtmiştir. Kurumların katkısının önemini vurgulamıştır.

Sayın TOPRAK, kurumlar arası koordinasyonun önemine değinerek Merkez Bankası'nın konuyla ilgili bir sunumunun olacağını, ayrıca 2011 Nüfus ve Konut Sayımı ile Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi hakkında Konsey üyelerinin bilgilendirileceğini de belirtmiştir.

3. Konsey üyelerinin görüş ve değerlendirmeleri

Gündem ve değerlendirmeler çerçevesinde kurumların görüş ve önerileri alınmıştır. Bu kapsamda;

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşar Yardımcısı Sayın Erhan USTA

Yeni istatistik üretmenin ve veri kalitesini artırmanın bazı problemler getirdiğini, serilerde sürekli kırılmalar olduğunu, bir serinin olmaması durumunda politika üretmekte zorlanıldığını belirtmiştir. Serilerin geriye doğru götürülmesinin önemini vurgulamıştır.

İşgücü verilerinde 2004'ün gerisine gidilemediğini, 4 yıllık veri ile bir şeyler yapmanın mümkün olmadığını belirtmiştir. Milli gelir verilerinin ise çok geriye gidilmesini gerektiren veriler olduğunu ifade etmiştir. TÜİK ile bu konuda çalışmalar yapmayı istediklerini ifade etmiştir.

Ekonominin tasarruf-yatırım dengelerinin oluşturulmasında kullanılan kamu kesimi ve özel kesim harcanabilir gelirleri hesaplamalarının TÜİK tarafından üretilmesi ve yayınlanmasına ilişkin taleplerinin TÜİK'e iletildiğini ifade etmiştir.

Özel kesimde sektörler itibariyle yapılan yatırım harcamaları verilerinin ekonominin genel dengesinin oluşturulması çalışmalarında büyük önem arz ettiğini, mevcut durumda DPT tarafından hazırlanan özel sabit sermaye yatırımlarının sektörel dağılımına ilişkin hesaplamaların TÜİK tarafından üretilmesinin, veri kalitesi açısından daha iyi olacağını ve bu talebin TÜİK'e iletildiğini belirtmiştir.

İktisadi faaliyet kollarına göre hesaplanan Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplamalarında tarımsal faaliyetler içerisinde yer alan bitkisel üretim, hayvansal üretim, avcılık ve ormancılık ile balıkçılık alt sektörlerinin ayrı ayrı hesaplanarak yayımlanması gerektiğini, özellikle üretim yoluyla GSYH artış hızının tahmini çalışmalarında söz konusu verilere ihtiyaç bulunduğunu ifade etmiştir.

Yeni milli gelir serisinin metodolojisinin ayrıntılı olarak yayımlanmasının önemini vurgulamış, ayrıca ekonominin geneli itibariyle ve sonrasında sektörler itibariyle sermaye stokunun hesaplanarak yayımlanmasının, Türkiye ekonomisinin büyüme yapısının sağlıklı bir biçimde analiz edilebilmesi ve modellenmesi açısından önem arz ettiğini belirtilmiştir.

Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarının 15+ yaş grubunda verildiğini, uluslararası ülke verileri ile karşılaştırma yapılabilmesi için 15-64 yaş grubu olarak da verilere ihtiyaç bulunduğunu belirterek Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarının 15-64 yaş grubu için ayrıntılı olarak verilmesi gerektiğini, ayrıca istihdam istatistiklerinin 2004 yılı öncesinin de yayınlanması gerektiğini ifade etmiştir. Tarım, tarım-dışı ayrımında işgücü ve nüfus parametrelerine ihtiyaç olduğunu, tarım dışı işsizlik oranının verildiğini ama işgücü, nüfus veya işsiz sayılarının bu alanda olmadığını bu verilere ulaşma imkanlarının bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Genel devlet istatistiklerine ilişkin istatistiklerin en sorunlu konulardan bir tanesi olduğunu, 1999 yılından itibaren de katılım öncesi ekonomik program kapsamında üretilip AB'ye de gönderildiğini, 5018 sayılı Kanunda değişiklik yapan 5793 sayılı Kanunla yeniden düzenlenen 52'nci madde çerçevesinde, diğer maddelerde belirtilen sınırlandırmalara tabi olmaksızın uluslararası standartlarla uyumlu olmak üzere genel yönetim sektörü kapsamını belirlemeye ve bu kapsamda yer alan idarelerden mali verileri almaya Maliye Bakanlığı'nın (MB) yetkili kılındığını belirtmiştir. Ancak, halen RİP kapsamında MB tarafından yayımlanan bir konsolide genel devlet verisi bulunmadığını, söz

konusu durumun gerek yurtiçinde, gerekse uluslararası kuruluşlarla yürütülen çalışmalarda aksamalara neden olduğunu belirtmiştir.

Gerek ulusal bazlı çalışmaların gerekse uluslararası kuruluşlara karşı taahhütlerimizin aksamaması açısından söz konusu verilerin bir an önce MB tarafından derlenmesi ve yayımlanmasının önem arz ettiğini, OECD'ye gönderilen bir yazıda, konuyla ilgili çalışmalar yapıldığını, çalışma grubu kurulduğunun belirtildiğini bu çalışma grubunda DPT'nin de olması gerektiğini ifade etmiştir.

Bu yıl, İBBS Düzey 2'de katma değer, il düzeyinde işgücü verilerinin üretildiğini, bunlara ilave olarak, il ve ilçe bazında, yurt içi hasıla verilerinin de yayınlanmasını talep ettiklerini ifade etmiştir. Sosyo ekonomik gelişmişlik endeksi çalışmalarında kullanmak üzere NACE düzeyinde imalat sanayii ve hizmet sektörü verilerinin İBBS Düzey 3 seviyesinde üretilmesi, çevre verilerinin il ve ilçe düzeyinde, ulusal hesaplar sistemi verilerinin bölgesel düzeyde, girdi-çıkıtı tablolarının İBBS Düzey 2 seviyesinde, sanayi üretim endeksinin ise bölge düzeyinde üretilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ

Bu konuların, DPT ve TÜİK tarafından çalışma grubunda ayrıntılı olarak ele alınmasını istemiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Birol EKİCİ

Çalışma hayatı, işgücü, istihdam ve sosyal güvenlik alanlarındaki istatistikler konularında TÜİK ile daha çok işbirliği yapmak istediklerini belirtmiştir. Özellikle kayıt dışı istihdamı da çok ilgilendiren işyeri sayıları konusunda bakanlıklar arasında farklılıklar bulunduğunu ifade etmiştir. MB, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü arasında işyeri sayılarının netleştirilmesine yönelik bir çalışma grubu kurulmasını istediklerini bildirmiştir.

Sayın EKİCİ, NACE Rev.2'ye geçiş konusunda işbirliğinin artırılması gerektiğini, bununla ilgili bir komisyonun bulunduğunu, bu konudaki çalışmaları sonuçlandırmak istediklerini belirtmiştir. Ayrıca, Türkiye'de yoksulların ve özürümlerin profilinin çıkarılması gerektiğini de ifade etmiştir.

TÜİK Başkan V. Sayın A. Ömer TOPRAK

Bir işyerinin tüzel kişilik olması için MB kayıtları arasında yer alması gerektiğini, ÇSGB'nin ilettiği konunun kurumlar arasında tanım ve sınıflama farklılıkları olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir. İş kayıtları açısından iki tarz tanım bulunduğunu, bunların girişim ve yerel birim olduğunu, bütün kurumlarımızın MB'deki sınıflama sistemini ve işyeri kodlama sistemini baz alması gerektiğini belirtmiştir. Aksi halde işyerleriyle ilgili yapılacak bütün çalışmaların birbiriyle farklılık göstereceğini, bu nedenle TÜİK'in kurum olarak bütün sistemini MB ile ortaklaşa çalışarak MB'nin elindeki iş kayıtlarına uygun hale getirdiğini ifade etmiştir. Burada ülkemiz açısından en tutarlı yaklaşımın, tüm kurumlarımızın farklı standart geliştirmeye çalışmaksızın tamamen MB'nin elindeki kayıtları kullanması olacağını, kayıtlarda bir sorun varsa MB ile bir araya gelerek, düzeltilmesi gerektiğini, kendi alternatiflerini üretmesi yerine kaynağa gidip paylaşımın maksimize edileceği bir yapının kurulması gerektiğini vurgulamıştır. Bu konuda bir çalışma grubu olduğunu da ifade etmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarı Sayın Ali BOĞA

Girişimci bilgi sistemindeki en büyük sıkıntılarının MB ve Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan (SGK) gelen verilerin anlaşamaması olduğunu, ölçülemeyen şeyin de yönetilemediğini belirtmiştir. Ekonomiyle ilgili kurumlar arasında, TÜİK'in koordinasyonuna ihtiyaç olduğunu, aynı işyerinin SGK'ya verdiği beyanname ile MB'ye verdiği beyannamenin çok farklı olduğunu, çakıştırmakta sıkıntı yaşadıklarını ve bu sıkıntının acilen giderilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Sayın Ali BOĞA, ekonomide en büyük kara deliklerimizden birinin de kayıt dışılık olduğunu, kurumların yaptığı çalışmaların paylaşılması gerektiğini belirterek, kurumlar arasında konsolidasyon açısından tanım birlikteliğinin sağlanması ve bu yönde bir envanter ya da altyapı çalışmasının başlatılması gerektiğini ifade edilmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ

Konseyin temel öncelikleri görmek açısından önemine dikkat çekmiş, tanım farklılıklarını gidermek amacıyla çalışmaların başlatılmasını ve hızlandırılmasını istemiştir.

Sayın YILMAZ ayrıca, doğru politikaların üretilmesi için kurumlar arası bilgi paylaşımının önemini vurgulamış, bütün konsey üyelerinin aktif çabasının beklendiğini ifade etmiştir. 2011'de yeni bir nüfus ve konut sayımı yapılacağını, daha ayrıntılı sosyo ekonomik veriler elde edileceğini, tüm kurumlarımızın katkısının beklendiğini ifade etmiştir. Sağlıklı istatistik toplamanın maliyetli olduğunu, bu tür kapsamlı araştırmalarda ihtiyaçların mutlaka değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, özellikle ÇSGB'nin bu çalışma ile yakından ilgilenmesinin faydalı olacağını vurgulamıştır.

Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı Sayın Prof. Dr. H. Zuhuri SARIKAYA

Kurumların ne tür veri sağlayabileceklerini ve ne tür verilere ihtiyaçları olduğunu tam olarak ortaya koymaları gerektiğini, TÜİK'in bir katalizör görevi gördüğünü ifade etmiştir.

Veri toplamanın pahalı ve zahmetli olduğunu, dağıtım, sunum ve yayımın son derece önem arz ettiğini, coğrafi bilgi sistemi altlığı kullanılarak bazı veriler sunulduğunda, çok daha görsel, anlaşılır, birbiriyle ilişki kurulabilir veri sunumunun sağlanacağını, bu tür çalışmaların vizyonumuzda bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Kurumların veritabanı yapılandırmalarında ilerlemeler olduğunu, Bakanlık olarak Su Veritabanı çalışmasını bitirdiklerini ve coğrafi bilgi sistemleri platformu üzerinde sunumunun sağlandığını ifade ederek, benzer şekilde diğer kurumların veri kapasitelerini artırmakta olduklarını, bunların konsolide edilerek sunum noktasındaki gayretlerin artırılması gerektiğini bildirmiştir.

Bazı verilerin halen bedelli verilmekte olduğunu, üretilmiş verinin kullanımında kısıtlamalar getirildiğini, bu konunun değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranlarının çevre açısından da kullanılabilirliğini, bu verilerin kapsamı konusunda bilgilendirme yapılmasını talep etmiştir.

Türk İstatistik Derneği Başkanı Sayın Prof. Dr. Süleyman GÜNAY

Üniversitelerin TÜİK'i laboratuvar olarak gördüğünü, bilgi taleplerinde detay işlemler yapıldığını belirtmiştir. Taleplerde bölüm başkanlığı yazılarının yeterli görülmediğini, dekanlık yazısı istendiğini, bu tür düzenlemelerin rahatsız edici olduğunu ifade ederek, güven ve şeffaflık kavramlarının dile getirildiğini ancak bunun sağlanamadığını belirtmiştir.

Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Müsteşarı Sayın Vedat MİRMAHMUTOĞULLARI

Sağlıklı verilere ulaşılamaması durumunda AB müzakere sürecinde sıkıntı yaşanacağını, 12. başlığın açılmasının gündemde olduğunu, Tarımsal İşletme Kayıt Sisteminin yapılandırılması için TÜİK ve ilgili kuruluşlarla işbirliği yapıldığını, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile çalışıldığını, ancak ciddi çalışmalar gerekeceğinden bir protokol yapılmasının gerekliliğini ifade ederek, yapılacak olan protokolle, herkesin görevinin belli olacağını vurgulamıştır. Ayrıca veri toplama aşamasında eğitim boyutunun çok önemli olduğunu belirterek, TÜİK'in Bakanlığın taşra çalışanlarına yönelik bir eğitim kampanyası başlatmasını talep etmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ

Tarım konusunun önemini vurgulayarak AB sürecinde en ciddi öncelik olduğunu, konuyla ilgili eksikliklerin giderilmesi için gereken çalışmaların yapılmasını ve protokollerin yapılandırılmasını istemiştir.

Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Sayın Prof. Dr. Nihat TOSUN

Yapılan bazı hanehalkı çalışmalarında uluslararası tanımlara uyulmadığından, Dünya Sağlık Örgütü'ne veya OECD'ye bilgi sunamadıklarını, bunlarla ilgili bir komisyon kurulmasına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Yapılacak olan Ulusal Hastalık Yükü Çalışması için ölüm istatistiklerinin detaylarına ihtiyaç duyulduğunu, TÜİK'in yayınlayacağı ölüm istatistiklerinin Haziran ayı sonuna kadar bitirilmesi durumunda, diğer çalışmalarda bununla ilgili önemli sonuçlar alacaklarını ifade etmiştir. Katastrofik sağlık harcamaları ve cepten sağlık harcamaları konularında TÜİK ile bir çalışma grubu kurarak koordineli çalışmanın uluslararası güvenilirlik açısından önemli olduğunu belirtmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Sayın Nurettin KONAKLI

TÜİK ile işbirliği içerisinde son 3 yıldır eğitim istatistiklerini yayımladıklarını ve bu güne kadar da herhangi bir problem yaşamadıklarını ifade etmiştir.

2007 yılından itibaren OECD ile işbirliği içerisinde, Türkiye'de Eğitim Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi'ni sonuçlandırdıklarını ve Ankara'da pilot uygulamasının halen devam ettiğini, bir sonraki konsey toplantısında da bu konuyla ilgili bir video sunmayı arzu ettiklerini belirtmiştir. Bu projenin gerek ulusal gerekse uluslararası alandaki pek çok veri ihtiyacına cevap vereceğini bildirmiştir.

Dışişleri Bakanlığı'ndan Genel Müdür Yardımcısı Sayın Serap ÖZCOŞKUN

Uluslararası kuruluşlara veri gönderiminde zamanlı veri gönderiminin en önemli unsurlardan biri olduğunu ifade ederek, zamanlılık konusunun kurumlar arası etkin koordinasyon ile sağlanabileceğini belirtmiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Sayın Durmuş YILMAZ

Sayın YILMAZ konsey üyelerine bir sunum yapmıştır. Sunumunda, RİP kapsamında çalışmalar yürütüldüğünü, 5429 sayılı İstatistik Kanunu ile yeni düzenlemeler getirildiğini, bireysel verinin gizliliği konusunda kurumlarının da çok hassas olduğunu ve RİP kapsamında TÜİK ile yakın işbirliği içerisinde çalışıldığını ifade etmiştir.

Hazine Müsteşarlığı'ndan Genel Müdür Sayın Gülsüm YAZGAN ARIKAN

Yabancı sermaye firmaları ile ilgili olarak TÜİK'teki mikro verilerin Müsteşarlık ile paylaşımının mümkün olmadığını daha önceden ifade edildiğini, ancak konunun bir protokol yada farklı bir yaklaşım geliştirilerek gizliliği ihlal etmeden çözülmesi konusunun değerlendirilmesini istemiştir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan Genel Müdür Sayın Ömür DEMİR KIZILARSLAN

RİP'te yer alan serbest ticaret bölgesi ticaret rakamlarının yapılandırılabilmesi için çalışmaların devam ettiğini ancak sürecin öngörüldüğünden daha yavaş ilerlediğini ifade etmiştir.

Ayrıca, Programa dahil olmayan Dış Ticaret Beklenti Anketi'nin sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılabilirliğini belirtmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ

Verinin niteliğinin net bir şekilde ortaya konularak, resmi istatistik değildir ibaresi ile yayımlanmasında bir sakınca olmayacağını ifade etmiştir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'ndan Genel Müdür Sayın Osman İYİMAYA

TÜİK ile oluşturulan kentsel göstergeler konusundaki çalışma grubunda önemli bir noktaya gelindiğini belirterek, köy yerleşik alanları içindeki istatistiki bilgilere de ihtiyaçları bulunduğunu ve bu konuda daha çok işbirliğine gereksinim olduğunu ifade etmiştir.

Bunun yanı sıra nüfus ve konut sektöründeki çalışmalarda Bakanlık olarak TÜİK'in çalışma grubunda yer almak istediklerini, kamu yatırımlarının yanı sıra konut sektöründeki envanter çalışmaları ile ilgili de önemli çalışmaları bulunduğunu belirtmiştir.

Ulaştırma Bakanlığı'ndan Strateji Geliştirme Başkanı Sayın Kenan BOZGEYİK

İstatistik konusundaki problemlerde son iki yıl içerisinde önemli yol aldıklarını, en önemli sorunlarının uluslararası kuruluşlar nezdindeki ulaştırma verileri olduğunu, uyumlu çalışmalar neticesinde sorunların çözüldüğünü belirtmiştir. 2010 yılında bütün uluslararası göstergelerde ülkemizin ulaştırma istatistiklerinin yer alacağını ifade etmiştir.

Sektörel bazdaki çalışmalarda, AB projelerini TÜİK ile birlikte yapmak istediklerini belirtmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ

Kurumların AB ile veya diğer uluslararası kurumlarla istatistik ağırlıklı çalışmalarında TÜİK'i de sürece dahil etmelerinin faydalı olacağını vurgulamıştır.

TÜİK Başkan V. Sayın A. Ömer TOPRAK

Konseyde belirtilen her görüşün not alındığını, bir sonraki toplantıya kadar ilerleme sağlamak için gereken gayretin gösterileceğini ifade etmiştir.

Sayın TOPRAK, ülkemizde idare mekanizmasında veri kullanımı arttıkça, tüm bürokratik mekanizmaların veriye verdiği önemin de arttığını, bunun önemli bir gelişme olduğunu belirterek, bununla birlikte veri ihtiyaçlarının da sonsuz olduğunu ifade etmiştir. Toplantı sırasında dile getirilen konuların bir kısmına değineceğini, geri kalan kısmının toplantı sonrasında hazırlanacak Konsey toplantı raporu ile birlikte TÜİK görüşü olarak konsey üyelerine yazılı bildirimde bulunulacağını belirtmiştir.

Gündeme getirilen konular içerisinde en önemli konunun "sınıflama" sorunu olduğunu, kurumlar arasında koordinasyon sağlanabilirse veri üretimindeki maliyet unsurunun hafifleyeceğini, kurumlarda bazı verilerin bulunduğunu ancak bunların belli bir standartta olmadığından birbiriyle konuşmadığını ve mevcut verinin yetersiz kaldığını, sıkıntılara sebep olduğunu belirtmiştir. Konsey toplantısı sonrasında sınıflamalar konusunda daimi olarak çalışan "Ulusal Sınıflama Komitesi"nin toplanarak sınıflamalar ve iş kayıtları ile ilgili bir eylem planı çıkarılacağını ve kurumların görüşlerinin bu eylem planına yansıtılacağını bildirmiştir. Yasa gereği, merkezi MB olan tek bir iş kayıtları sınıflamasının kullanılması durumunda birçok sorunun aşılabileceğini ifade etmiştir.

İstatistik alanında detaylı veri ihtiyaçlarının çok fazla olduğunu, mümkün olduğunca tahmin bazlarının daha detaya indirilmeye çalışıldığını, fakat Türkiye gibi idari mekanizmanın tüm işlemlerinin, henüz tam olarak kayıt altına alınmadığı bir ülkede, ilçe bazında veri derlemenin, değerlendirmenin ve sunmanın ilk başta güvenilirliği zedeleyeceğini vurgulamıştır.

İdari veriler ile alakalı konsolidasyonun gücü arttıkça, sınıflama sorunu giderildikçe, kurumların verilerinin birbiriyle konuştuğu bir yapıda, istatistik tahminlerinin çok daha derinlere inebileceğini belirterek, verinin sürdürülebilir, belirli kalitede, veri sağlayıcılar açısından sorunsuz olması gerektiğini ifade etmiştir.

Mikro veri paylaşımının yasa ile sınırlı olduğunu, üniversitelerden, yaptıkları çalışmalar ile ilgili olarak ücret alınmadığını, bu nedenle veri isteklerinde belirli konulara atıfta bulunulmasının istendiğini ifade etmiştir.

Sayın TOPRAK, verilerin hesaplanması kadar onların kamuoyunun anlayacağı dilde sunumunun da önemli olduğunu, verilerin tablolar yerine daha görsel bir şekilde sunulması için çalışmalar yürütüldüğünü, bunun için hazırlanan tematik haritaların çok yakın zamanda TÜİK web sitesinde yayımlanacağını ifade etmiştir.

Birçok katılımcının değerli görüşlerinin olduğunu belirterek, bütün kurum temsilcilerine katkılarından dolayı teşekkür etmiş ve en kısa zamanda da ortak çalışmaları ve işbirliğini derinleştirme çabası içerisinde olduklarını ifade etmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Dr. Cevdet YILMAZ

Toplantıda ifade edilen tüm hususların bir sonraki toplantıda değerlendirilmesini ve gelişmelerin takip edilmesini ve konsey üyelerine izlemenin bir unsuru olarak sunulmasını istemiştir.

Sayın YILMAZ, İstatistik Konseyi'nin kurumlarımız arasındaki diyalog ortamının gelişmesine, uluslararası anlamda ülkemizin daha iyi temsiline çok büyük hizmet ettiğini, bir sonraki konsey toplantısına kadar bazı sorunların çözüleceği temennilerini belirterek konsey toplantısının bu bölümünü sona erdirmiştir.

Toplantıya, TÜİK Sosyal İstatistikler Daire Başkanı Enver TAŞTI'nın "2011 Nüfus ve Konut Sayımı", daha sonra da Tarım ve Çevre İstatistikleri Daire Başkanı Murat TUNÇEL'in "Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi" ile ilgili bilgilendirici sunumları ile devam edilmiştir.

4. Toplantıda Gündeme Getirilen Konulara İlişkin TÜİK Görüşleri

Toplantıda gündeme getirilen veya sonrasında yazılı olarak TÜİK'e iletilen konuların bir kısmına TÜİK Başkan V. Sayın A. Ömer TOPRAK tarafından cevap verilmiş ancak süre kısıtı nedeniyle bazı hususlar cevaplandırılmamıştır. Toplantıda belirtildiği gibi, kurum ve kuruluşlar tarafından dile getirilen konulara ilişkin TÜİK görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşar Yardımcısı Sayın Erhan USTA

1. Ekonominin tasarruf-yatırım dengelerinin oluşturulmasında kullanılan kamu kesimi ve özel kesim harcanabilir gelirleri hesaplamalarının TÜİK tarafından üretilmesi ve yayınlanmasına ilişkin taleplerinin TÜİK'e iletiliğini ifade etmiştir.

TÜİK Görüşü

TÜİK tarafından gelir yöntemiyle GSYİH hesaplama çalışmaları devam etmekte olup, çalışmaları takiben GNI ve Harcanabilir Gelir hesaplama çalışmalarına başlanacaktır.

2. Mevcut durumda DPT tarafından hazırlanan özel sabit sermaye yatırımlarının sektörel dağılımına ilişkin hesaplamaların TÜİK Resmi İstatistik Programı kapsamında yürütülmesi talebimiz Kurumunuza iletilmiştir. Özel kesimde sektörler itibariyle yapılan yatırım harcamaları ekonominin genel dengesinin oluşturulması çalışmalarında büyük önem arz etmektedir. Kurumunuz, özel sektör yatırımlarının mal akımı yöntemiyle hesaplandığı gerekçesiyle (özellikle inşaat sektöründe) bu bazda verinin mevcut olmadığını bildirmiştir. Bu konuda Müsteşarlığımızın veri ihtiyacı devam etmektedir.

TÜİK Görüşü

Ulusal Hesaplar kapsamında, toplam makine-teçhizat ve inşaat yatırımları mal akımı yöntemiyle hesaplanmakta olup, kamu ve özel sektör detayında yayınlanmaktadır. Yıllık İş İstatistikleri kapsamında ise Madencilik, İmalat Sanayi, Enerji, Ulaştırma, Mali Aracı Kuruluşlar ve Hizmetler sektörlerine ilişkin olarak gayri safi sabit sermaye oluşumuna ilişkin değerler bulunmaktadır.

Sektörler itibariyle yapılan yatırım harcamaları, yıllık sanayi ve hizmet istatistiklerinde (YSHİ) maddi mallara ilişkin gayri safi yatırım olarak ele alınmaktadır. Bu da referans dönemi süresince tüm maddi

mallara yapılan yatırım olarak geçmektedir. İster kendi kullanımı için üretilsin isterse üçüncü şahıslardan satın alınmış olsun arazi gibi üretilmeyen maddi mallar dahil kullanım ömrü bir yıldan daha fazla olan yeni ve mevcut maddi sermaye malları dahildir.

Maddi mallara yatırımlar aşağıdakilerden oluşmaktadır;

- Araziye gayri safi yatırım
- Mevcut yapı ve binalara gayri safi yatırım
- Binaların tadilatı ve inşaatına ilişkin gayri safi yatırım
- Makine ve teçhizata gayri safi yatırım

YSHİ'lerinde sektörün yaptığı yatırımlarla ilgili veri derlenmekte olup sektöre yapılan yatırımlara ilişkin bilgi toplanmamaktadır.

3. İktisadi faaliyet kollarına göre hesaplanan Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplamalarında tarımsal faaliyetler içerisinde yer alan bitkisel üretim, hayvansal üretim, avcılık ve ormancılık ile balıkçılık alt sektörlerinin ayrı ayrı hesaplanarak yayımlanması gerekmektedir. Özellikle üretim yoluyla GSYH artış hızının tahmini çalışmalarında söz konusu verilere ihtiyaç bulunmaktadır.

TÜİK Görüşü

Üretim yöntemiyle GSYİH hesaplamalarında tarım sektörü bitkisel kesim, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılık alt sektörleri ayırımında hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalara ilişkin veriler dönemler itibariyle DPT Müsteşarlığına ve talep eden ilgili kuruluşlara elektronik posta ile gönderilmektedir.

4. Yeni milli gelir serisinin (1998=100 bazlı) 1998 yılı öncesine (1987'ye) geri çekilmesi temel makro göstergelerin tahmin edilmesi ve ekonometrik çalışmaların yapılabilmesi açısından önem arz etmektedir.

TÜİK Görüşü

Yeni milli gelir serisinin (1998=100 bazlı) 1998 yılı öncesine (1987'ye) geri çekilmesi kullanılan sınıflamalar ve kullanılan verilerin güncel hale getirilmesinin mümkün olmaması nedeniyle teknik açıdan mümkün değildir. Ayrıca yeni GSYİH serisinin ESA95 kavram ve tanımlarına uygun olarak hesaplanması nedeniyle geriye dönük bir güncellemenin yapılması kullanılan metodoloji açısından da uygun olmamaktadır.

5. Yeni milli gelir serisinin metodolojisinin ayrıntılı olarak yayımlanması önem arz etmektedir.

TÜİK Görüşü

Yeni milli gelir serisinin metodolojisinin ayrıntılı olarak değerlendirildiği yayının çalışmaları devam etmektedir. 2010 yılı içerisinde yayımlanması planlanmaktadır.

6. TÜİK tarafından yeni milli gelir serisinde imalat sanayii katma değerinin hesaplanmasında kullanılmaya başlandığı ifade edilen değişken girdi-çıktı katsayılarına ilişkin hesapların ilgili oldukları yıllar itibariyle Müsteşarlığımız ile paylaşılması yönündeki talebimiz 2009 yılında Kurumunuza iletilmiştir. Ancak Kurumunuzca verilen cevapta bu konuda bir açıklama yer almamaktadır. Ekonomik yapıda ortaya çıkan değişimlerin yakından izlenebilmesi ve değerlendirilebilmesi ve Müsteşarlığımızca

hazırlanmakta olan Kalkınma Planı, Orta Vadeli Programlar ve Yıllık Programların tahmin ve projeksiyonlarının sağlıklı bir biçimde yapılabilmesi açısından bu konu önemini korumaktadır.

TÜİK Görüşü

1998 bazlı GSYH serisinde, 1987 bazlı GSYH serisinden farklı olarak, ekonominin yapısını daha hassas takip etmek üzere imalat sanayi girdi-çıkıtı yapısı kaynak veriye dayanarak her yıl için yeniden tahmin edilmektedir. Bu tahmin için yurt içine arz olunan imalat sanayi üretimine konu olan bütün mallar, Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre ara, yatırım ve nihai tüketim malları olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Yıllar itibariyle bu dağılımdaki değişiklikler imalat sanayinin girdi-çıkıtı yapısına 1998 yılından itibaren yansıtılmaktadır.

Buna göre 1998 fiyatlarıyla imalat sanayi üretim, girdi ve katma değer büyüklüklerinin endeks (1998:100) olarak türetilmiş şekli aşağıdaki tabloda 1998-2008 yılları için verilmiştir:

Yıl	Üretim	Girdi	Katma değer
1998	100,0	100,0	100,0
1999	95,0	95,0	94,9
2000	103,6	104,7	101,5
2001	94,8	95,4	93,7
2002	103,1	106,7	96,4
2003	112,7	117,1	104,5
2004	125,4	129,9	117,0
2005	136,7	142,1	126,6
2006	145,9	150,6	137,2
2007	153,9	158,6	144,9
2008	151,9	155,8	144,7

Tabloda da görüleceği üzere ulusal hesaplar kapsamında imalat sanayi üretim, girdi ve katma değer büyüklükleri yıllar itibariyle farklı oranlarda değişmektedir.

Sanayi Üretim Endeksi ile GSYH İmalat Sanayi Katma Değeri arasında gözlemlenen farklılaşma iki kaynaktan gelmektedir. Birincisi GSYH üretim değeri ile sanayi üretim endeksi arasında yöntem ve kapsam farklılıklarının olmasıdır. İkincisi ise yukarıda ifade edilen değişen girdi-çıkıtı oranlarından kaynaklanmaktadır.

7. Öncelikle ekonominin geneli itibariyle ve sonrasında sektörler itibariyle sermaye stokunun hesaplanarak yayımlanması Türkiye ekonomisinin büyüme yapısının sağlıklı bir biçimde analiz edilebilmesi ve modellenmesi açılarından önem arz etmektedir.

TÜİK Görüşü

Türkiye sermaye stokuna ait veriler Gelir Yöntemiyle GSYİH hesaplamalarında Sabit Sermaye Tüketiminin hesaplanması amacıyla üretilmektedir. Sektörel düzeyde sermaye stoku hesaplama çalışmalarının veri alt yapısındaki yetersizlik nedeniyle kısa dönemde gerçekleştirilmesi mümkün görülmektedir.

8. Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçları 15+ yaş grubunda verilmektedir. Uluslararası ülke verileri ile karşılaştırma yapılabilmesi için 64+ yaş grubu olarak da verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bakımdan Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarının 15–64 yaş grubu için ayrıntılı olarak verilmesi gerekmektedir.

TÜİK Görüşü

Hanehalkı işgücü anketi sonuçlarını ülkeler kendi ülke ihtiyaçlarına göre farklı alt ve üst yaş gruplarını esas alarak derleyebilmekte ve yayımlayabilmektedir. Birçok ülkede işgücü soruları için alt yaş sınırı 15 iken, İngiltere gibi ülkeler bunu 16 yaş olarak kabul etmektedirler. Aynı şekilde, bazı ülkeler alandan veri derlerken uygulama pratiği açısından üst yaş kriteri kullanmaktadırlar. Türkiye’de işgücü anketi verileri için kabul edilen alt yaş sınırı 15 olmakla birlikte, veri derlemede üst yaş kriteri kullanılmamaktadır. Böylece, ulusal düzeyde istihdam ve işsizlikle ilgili bilgiler 15 ve daha yukarı yaştakiler için yayımlanırken, uluslararası bilgi talepleri 15–64 yaş grubu için hazırlanabilmektedir. Ayrıca, hanehalkı işgücü anketi sonuçları gerek basılı yayınlarda, gerek TÜİK web sayfasında yaş gruplarına göre verilmektedir. Bu, istenen her yaş grubu için istihdam oranı, işsizlik oranı, işgücüne katılım oranı gibi göstergelerin hesaplatılmasına olanak sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, talep edildiği takdirde de bu tür bilgiler karşılanabilmektedir.

9. Hanehalkı İşgücü Anketine göre yayımlanan istihdam istatistiklerinin 2004 yılı öncesinin de yayınlanması:

Hanehalkı İşgücü Anketine göre yayımlanan istihdam istatistikleri 2009 yılından itibaren yeni nüfus projeksiyonlarına göre yayınlanmaya başlamıştır. Yeni seri 2004 yılından itibaren başlamaktadır ve 2004–2006 dönemi yıllık daha sonrası aylık olarak yayınlanmaktadır. Dolayısıyla ekonometrik tahmin ve uzun vadeli analiz yapma imkanı bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, açıklanan bazı verilerin mevsimsel etkilerden arındırılmış halde yayınlanması önerilmektedir.

TÜİK Görüşü

Hanehalkı işgücü anketi verileri 1988 yılından itibaren mevcuttur ve bir zaman serisi olarak TÜİK web sayfasında yer almaktadır. 2007 yılında ADNKS kurulması ile nüfus projeksiyonları 2009 yılında yenilenmiştir. Bu kapsamda HİA 2004–2007 yıllık sonuçlar, 2005 yılından itibaren ise dönemsel sonuçlar yeni nüfus projeksiyonlarına göre revize edilmiştir. Sonuçların 2004 yılına kadar revize edilmesinin temel nedeni Bölgesel İstatistiklerin karşılaştırılabilirliğini sağlamaktır.

TÜİK bu yılın ilk yarısında HİA sonuçlarını mevsimsel etkilerden arındırılmış olarak da yayımlayacaktır.

10. Hanehalkı İşgücü Anketinde tarım-tarım dışı sektörler ayrımında işgücü, nüfus parametrelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin tarım-dışı işsizlik oranı TÜİK tarafından verilmekte ancak tarım sektöründe işgücü ve işsiz sayılarına ulaşılamamaktadır.

TÜİK Görüşü

Bilindiği gibi, işsizler için tarım-tarım dışı sektör ayrımını doğrudan yapabilmek mümkün değildir. TÜİK tarım dışı işsizlik oranını, işsizlerin aradıkları mesleklere göre dağılımını dikkate alarak (tarımla ilgili meslekler dışında iş arayanları seçtirerek) dolaylı yoldan hesaplamaktadır. Dolayısıyla, başka parametreler için bu tür hesaplamaların yapılması uygun olmadığı gibi, nüfusun tarım- tarım dışı şeklinde sınıflandırılması da söz konusu değildir.

11. Üretim yoluyla GSYH verileri ile istihdam verilerinin sektörel ayrımının uyumlaştırılması:

Sektörel bazda verilen Hanehalkı İşgücü istatistiklerindeki alt sektörler ile üretim yoluyla yayımlanan GSYH’da alt sektörler itibarıyla uyumsuzluklar bulunmaktadır. İşgücü istatistiklerinde alt sektörlerde toplulaştırma yapılmaktadır.

TÜİK Görüşü

TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarını, araştırmanın tahmin boyutu, örneklem büyüklüğü ve temsil gücü dikkate alınarak NACE Rev.1’e göre 14 grup ayrımında yayımlanmaktadır. 2010 yılından itibaren söz konusu sonuçlar NACE Rev.2’ye göre 18 grup ayrımında yayımlanacaktır.

12. Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında yer alan genel devlet istatistiklerinin Devlet Planlama Teşkilatı tarafından üretilip yayımlanması:

Ülkemizde genel devlet ve kamu sektörüne ilişkin istatistikler uzun zamandır DPT Müsteşarlığı tarafından derlenmekte ve yayımlanmaktadır. Genel devlet ve kamu sektörüne ilişkin istatistikler konusunda önemli bir boşluğu doldurmakta olan Teşkilatımız bu alana ilişkin olarak ifa ettiği görevini istek ve desteği dahilinde Maliye Bakanlığına tevdi etmiştir. Bu bağlamda, 5018 sayılı Kanunda değişiklik yapan 5793 sayılı Kanunla yeniden düzenlenen 52’nci madde çerçevesinde, diğer maddelerde belirtilen sınıflandırmalara tabi olmaksızın uluslararası standartlarla uyumlu olmak üzere genel yönetim sektörü kapsamını belirlemeye ve bu kapsamda yer alan idarelerden mali verileri almaya Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Buna ilaveten, 2007-2011 Revize Resmi İstatistik Programında, genel ve merkezi yönetimin mizan, bütçe uygulama sonuçları tablosu, faaliyet tablosu, nakit akım tablosu, yıllık bilanço, fonksiyonel harcama, vergi veya sosyal katkı tipine göre detaylı vergi ve sosyal katkı gelirleri istatistikleri ve genel yönetim mali istatistiklerinin Maliye Bakanlığı tarafından üretileceği belirtilmektedir.

Ancak, halen RİP kapsamında yayımlanan bir konsolide genel devlet verisi bulunmamaktadır. Söz konusu durum gerek yurtiçinde, gerekse uluslararası kuruluşlarla yürütülen çalışmaların ve taahhütlerin aksamasına neden olmaktadır. Revize RİP’te ve başta OECD ve AB Komisyonu olmak üzere uluslararası kuruluşlara yapılan taahhütlerde, genel devlet istatistiklerinin 2010 yılı içerisinde yayımlanmaya başlayacağı dile getirilmektedir. Bu bağlamda, gerek ulusal bazlı çalışmaların gerekse uluslararası kuruluşlara karşı taahhütlerimizin aksamaması açısından söz konusu verilerin bir an önce Maliye Bakanlığınca derlenmesi ve yayımlanması büyük önem arz etmektedir.

Söz konusu sorumluluğun 2010 yılı içerisinde de yerine getirilemeyecek olması durumunda, ülkemizin itibarı açısından, RİP’te yapılacak bir revizyonla ilgili bölümde yer alan “2010 yılından itibaren Maliye Bakanlığı tarafından üretilecektir” ifadesinin çıkartılarak, genel devlet verilerinin yayımlanması görevinin yeniden Teşkilatımıza tevdi edilmesi en uygun yol gibi görünmektedir.

TÜİK Görüşü

Konu ile ilgili olarak Kasım 2008’de Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve TCMB temsilcilerinden oluşan “ESA 95 Kapsamında Genel Devlet Sektörü Hesapları” Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Temel amacı, genel devlet sektörüne ilişkin tabloların oluşturulması ve EDP Mali Bildirim tablolarının işbirliği içerisinde hazırlanmasıdır. Kurumların iş tanımları RİP kapsamında belirlenmiş olup konu ile ilgili kurumlar arasında yakın işbirliği sağlanmıştır.

ESA 95'e uygun olarak genel devlet sektörünün sınıflaması konusunda Maliye Bakanlığı ile ortak çalışılmıştır. Ayrıca Maliye Bakanlığı kamu hesaplarında yer alan ekonomik kodlarla, ulusal hesaplar göstergeleri arasında köprü tablo oluşturulmuştur. Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, TCMB ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile işbirliği içerisinde hazırlanan 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait EDP Mali Bildirim Tabloları, ilgili soru kağıdı, açıklama notu ve genel devlet sektörüne ilişkin ESA Tablo 2 ve Tablo 9 Eurostat ile DG ECFIN'e e-posta yolu ilk kez 2009 yılı Nisan ayı içerisinde gönderilmiştir.

13. İller ve ilçeler bazında Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) verilerinin yayınlanması:

Müsteşarlığımız tarafından illerin ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi (SEGE), ulusal ve bölgesel gelişme stratejilerinin belirlenmesi, uygulamaların izlenmesi ve periyodik olarak değerlendirilmesi gibi çalışmalarda yoğun olarak mekansal ayrımı olan veriler kullanılmaktadır. Bu bağlamda da öncelikli olarak, iller ve ilçeler bazında Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) verilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Başta çeşitli kurum ve kuruluşlarca reel ve parasal uygulamalarda kullanılmakta olan ve önümüzdeki dönemde kullanım alanının genişlemesi beklenen SEGE çalışması olmak üzere, diğer çalışmalarımız için 2001 yılından itibaren GSYİH serisinin acilen oluşturulması büyük önem arz etmektedir.

SEGE'nin hesaplanmasında, önceki yıllarda ağırlıklı olarak nüfus sayımından elde edilen veriler kullanılmıştır. SEGE'nin güncellenmesinde ihtiyaç duyulan verilerin 2007 yılında yapılan Adrese Dayalı Nüfus Sayımından elde edilmesi mümkün olamamaktadır.

TÜİK Görüşü

Bölgesel gayrisafi katma değer tahminleri 2004–2006 yılları için İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2'ye (26 bölge) göre tarım, sanayi, hizmetler ayrımında hazırlanmıştır. Hesaplamalarda kullanılan temel veri kaynakları tarım istatistikleri, hanehalkı işgücü istatistikleri ve yıllık sanayi ve hizmet istatistiklerinden oluşturmaktadır. Hanehalkı işgücü istatistikleri ve yıllık sanayi ve hizmet istatistikleri, bazı değişkenler için İBBS Düzey 2'de de mevcuttur. Ancak hanehalkı işgücü ve yıllık sanayi ve hizmet istatistiklerinde İBBS Düzey 3'de (il bazında) ve ilçe düzeyinde veri mevcut değildir. Bu nedenle il ve ilçe düzeyinde gayrisafi katma değer serilerinin üretilmesi mümkün değildir.

14. SEGE çalışması için NACE harfler düzeyinde ve imalat sanayii ve hizmet sektörü bazında Düzey 3 Bölgeleri (iller) için verilerin üretilmesi:

Kurumunuz tarafından yapılmakta olan Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri çalışması ile NACE dört dijit bazında Türkiye, NACE iki dijit bazında Düzey 2 Bölgelerine yönelik veriler üretilmektedir. Bu çerçevede çalışmanın kapsamının genişletilmesi gerekmektedir.

TÜİK Görüşü

Bölgesel Gelişme İstatistikleri başlığı altında YSHİ çalışması ile NACE (Avrupa Topluluğu Ekonomik faaliyet sınıflaması) harf düzeyinde, sanayi ve hizmet sektörü bazında Düzey 3 Bölgelerine (iller) yönelik verilerin üretilmesi istenmektedir.

YSHİ 2002 yılından itibaren Avrupa Birliği'nin 20 Aralık 1996 tarihli 58/97 sayılı (EC, Euratom) Konsey Yönetmeliği dikkate alınarak Birlik istatistiklerinin oluşturulmasında kullanılan çerçeveye dayanılarak, üretilmeye başlanmıştır.

YSHİ çalışmasında hem girişim hem de yerel birim düzeyinde bilgi üretilmektedir. Kapsamda bulunan tüm sektörlerde girişim bazında NACE sınıf (4'lü) düzeyinde, yerel birim temelinde ise NACE bölüm (2'li) düzeyinde bölgesel tahminler yapılmaktadır.

Sektörlere ilişkin hesaplanması yapılan değişkenler, 2 grupta toplamıştır.

Grup	Coğrafi Tahmin Boyutu	Gözlem Birimi	NACE Ayrıntısı	Sektörler
1	Türkiye Geneli (Düzyey 1)	Girişim	4'lü düzey	Kapsamdaki Tüm Sektörler
2	Bölge (Düzyey 2)	Yerel Birim	2'li düzey	Kapsamdaki Tüm Sektörler

Yukarıdaki tabloya uygun olarak ve her yıl üretilen YSHİ çalışmasında tahmin düzeyleri ve sektörlerin yapıları dikkate alınarak yapılan çalışmalar sonrasında tamsayım ve örnekleme yöntemi birlikte kullanılarak uygulamanın yapılacağı kitle belirlenir.

Tamsayım : 20+ çalışanı olan tüm girişimler ,
Örnekleme : (1–19) çalışanı olan girişimler.

Sektörel kapsam dahilinde olan tüm girişimler ve bu girişimlere bağlı yerel birimler de uygulamanın kapsamındadır.

YSHİ çalışmasında yıllara göre alan uygulaması yapılan girişim sayısı

Yöntem	2006	2007	2008
Örnekleme	38.106	35.273	38.165
Tamsayım	63.877	64.479	61.815
Genel Toplam	101.983	99.752	99.980

Uygulama NACE 4'lü Düzey 3'e (İller) genişletildiğinde bu sayılar iki katından fazlasına çıkabilmektedir. Yaklaşık 200 bin ile 300 bin arasında yer alan girişimlere ilişkin verilerin toplanması, veri girişi, editler ve analizlerinin yapılması zaman maliyet ve işgücü açısından çok büyük boyutlara ulaşmaktadır. Bu nedenle TÜİK, NACE 4'lü Düzey 3'e göre bilgi üretmemektedir. Anket yoluyla il bazında bilgilerin üretilmesinin ortaya çıkardığı maliyetler göz önüne alındığında, diğer veri kaynaklarının da kullanıldığı bir modelleme ile ihtiyaç duyulan göstergelerin üretilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

15. Çevre göstergelerinin (özellikle hava ve çevre kirliliği konularında) il, ilçe ve bölge bazında üretilmesi:

1992 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen "Yeryüzü Zirvesi"nden bu yana; ekonomik büyüme ile çevrenin korunmasının birlikte yürütülebileceğini göstermek üzere geliştirilmiş olan "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramı, en önemli gelişme paradigmalarından biri olarak görülmektedir. Bu nedenle ülkemiz için de sürdürülebilir bölgesel kalkınmanın ölçülmesine yönelik olarak çalışmaların yapılması

gerekmektedir. Bu amaçla sosyo-ekonomik göstergelerin yanı sıra, çevre göstergelerinin (özellikle hava ve çevre kirliliği konularında) il, ilçe ve bölge bazında üretilmesi gerekmektedir.

TÜİK Görüşü

Çevre istatistikleri kapsamında;

- *hava kalitesi istatistikleri; il bazında*
- *imalat sanayi su, atıksu ve atık istatistikleri; İBBS Düzey 1, İBBS Düzey 2, İBBS Düzey 3 (il) bazında*
- *belediye su istatistikleri, İBBS Düzey 1, İBBS Düzey 2, İBBS Düzey 3 (il), ilçe ve belediye bazında*
- *belediye atıksu istatistikleri; İBBS Düzey 1, İBBS Düzey 2, İBBS Düzey 3 (il), ilçe ve belediye bazında*
- *belediye atık istatistikleri; İBBS Düzey 1, İBBS Düzey 2, İBBS Düzey 3 (il), ilçe ve belediye bazında*
- *belediye çevresel gelir ve gider istatistikleri; İBBS Düzey 1, İBBS Düzey 2, İBBS Düzey 3 (il), ilçe ve belediye bazında*
- *organize sanayi bölgeleri su, atıksu ve atık istatistikleri; Türkiye*
- *termik santral su, atıksu ve atık istatistikleri; Türkiye*
- *sera gazı emisyon envanteri; Türkiye*
- *kamu sektörü çevresel istihdam ve harcama istatistikleri; Türkiye*
- *iş sektörü çevresel gelir ve harcama istatistikleri; Türkiye*

ölçeğinde üretilmektedir. Türkiye ölçeğinde üretilen çevre istatistikleri, veri gizliliği, il ve bölgesel detayda veriye ulaşılamaması nedeniyle il ve bölgesel ölçekte detaylandırılmamaktadır.

16. Türkiye Bölgesel Hesaplar Sisteminin oluşturulması:

Ulusal hesap sisteminin bölge düzeyindeki yansımaları olan bölgesel hesap sistemi; iktisat politikalarının geliştirilmesinde çok önemli iktisadi analizleri gerçekleştirmek, politikaların etki ve sonuçlarını değerlendirmek amacıyla bölgenin üretimi, gelir ve harcamaları arasındaki akımların tutarlı ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasıdır. Bölgesel hesap sisteminin kurulmasıyla uygulanan iktisadi politikaların sonuçları, üretim gücü, gelir dağılımı vb. sosyo-ekonomik kalkınma endeksleri izlenebilecektir. Bölgesel Hesap Sisteminin 26 Ajans temelinde kurulması, Avrupa Birliği ESA 95 Ulusal ve Bölgesel Hesaplar Sistemini baz alan Türkiye Bölgesel Hesaplar Sisteminin oluşturulması gerekmektedir.

TÜİK Görüşü

TÜİK tarafından mevcut veriler ışığında bölgesel hesapların oluşturulması için çalışmalar başlatılmıştır. Bu konuda ilk olarak 2004–2006 yılları için İBBS Düzey 2’de gayrisafi katma değer serisi oluşturulmuştur. Çalışmalar öncelikle bu serinin devam ettirilmesi yönünde sürdürülmektedir. Ayrıca diğer değişkenlerin hesaplanmasına yönelik araştırmalar devam etmektedir.

17. 26 Düzey 2 bölgesinde girdi-çıkış tablolarının oluşturulması:

Bölgenin üretim sektörleri arasındaki ilişkilerin analizi, sektörler arası geri-ileri bağlantıları ile anahtar sektörlerin tespit edilmesi, bölgesel teşvik ve desteklerin belirlenmesi ve etkisinin analiz edilmesinde bölgesel girdi-çıkış tablolarının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede gerek merkezde gerekse yerelde uygulanacak bölgesel gelişme politikalarına temel teşkil etmek üzere 26 Düzey 2 bölgesinde girdi-çıkış tablolarının oluşturulması büyük önem arz etmektedir.

TÜİK Görüşü

Ulusal Hesaplarda önemli olan konulardan biri yıllık hesapların oluşturulması ve dönemlik hesapların sistematik olarak yıllık verilere dayalı olarak güncellenmesidir. Dönemlik hesaplamalar, 2002 yılı Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı sonuçları ve 2002 Arz Kullanım Tabloları esas alınarak, üretim ve harcama yöntemlerine göre cari ve sabit fiyatlarla, 1998=100 bazlı yeni GSYİH serisi 2008 yılında yayınlanmıştır.

Halen ülke düzeyinde yıllık ve dönemlik hesapların sistematik olarak güncellenme çalışmaları devam etmekte olup, Türkiye Arz Kullanım tabloları yıllık düzeyde ve 2002 yılı tabloları esas alınarak hesaplanmaktadır. İş istatistiklerinin temel verilerine dayanılarak 26 bölge düzeyinde arz tablosunun oluşturulabilmesi mümkün iken, veri yetersizliği nedeniyle ve bölgeler arası ticaretin izlenmesi mümkün olmadığı için kullanım tablosunun oluşturulması mümkün değildir. Arz ve Kullanım tablolarının en önemli bölümü olan ve katma değer hesabının üretim, gelir ve harcama esasına göre kesinleştiği ve dengelendiği Kullanım tablosunun oluşturulamaması nedeniyle 26 bölge düzeyinde mevcut alt yapıda kısa ve orta dönemde bu tür çalışmaların yapılması mümkün görünmemektedir.

18. İl ve bölge düzeyinde de sanayi üretim endeksinin oluşturulması:

Ekonomide meydana gelen değişimlerden, bölgesel, ülkesel ya da uluslar arası ekonomik dalgalanmalardan her bölge aynı oranda etkilenmemektedir. Bu tür dalgalanmaları en iyi biçimde yansıtan endekslerden birisi ise sanayi üretim endeksidir. Türkiye gibi homojen olmayan bir ülkede il ve bölge düzeyinde de sanayi üretim endeksinin oluşturulması iktisadi gelişimin gözlenmesi, buna dayalı olarak politika geliştirilmesi bakımından önemlidir.

TÜİK Görüşü

2005=100 temel yıllık Aylık Sanayi Üretim Endeksi, Türkiye geneli için NACE Revize 1.1 sınıflamasına göre dörtlü faaliyet kolu ayrıntısında hesaplanmakta ve hesaplanan endeksler ikili, MIGS ve harf düzeyinde haber bülteni ile kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Dörtlü faaliyet kolunda üretilen endekslerin hesaplanmasında ürün ağırlığı, sektörel düzeyde hesaplanan endekslerin hesabında ise katma değer ağırlığı kullanılmaktadır. İl ve bölge düzeyinde endekslerin üretilmesi için, ağırlıklara ihtiyaç duyulacaktır. Hesaplamada kullanılan ağırlıklar, TÜİK tarafından yıllık olarak uygulanan Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri ve Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri sonuçlarından hesaplanmaktadır. Bu durumda sözkonusu çalışmaların da il ve bölge düzeyinde ağırlık tahmini verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

İl ve bölge düzeyinde endeks hesabı için; il ve bölge düzeyini temsil edecek yeterli sayıda işyerlerinden sürekli olarak veri derlenmesine ihtiyaç duyulacaktır. Bu durumda örnek hacminin oldukça fazla artacağı aşikardır. Aylık yada dönemlik olarak bu çalışmanın artan örnek hacmi ile sürdürülebilirliği imkansız olacaktır.

Ayrıca il yada bölge düzeyindeki sektörel yoğunlaşma nedeniyle belirli bölgelerde belirli sektörlerde ya tahmin verilemeyecek yada çok az sayıda işyerinden derlenen bilgilerden endeks üretilenektir. Bu durum veri gizliliği ve metodolojik sorunlara yol açacaktır.

Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşarı Sayın Prof. Dr. H. Zuhuri SARIKAYA

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranlarının çevre açısından da kullanılabileceğini, bu verilerin kapsamı konusunda bilgilendirme yapılmasını talep etmiştir.

TÜİK Görüşü

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı 2010 yılına kadar Yapısal İş İstatistikleri anketleri sonuçlarına göre, sanayi sektöründe faaliyet gösteren 20 ve daha fazla çalışanı olan ve toplam katma değerini %80'ini temsil eden 5918 girişimin bilgileri derlenerek TÜİK tarafından hesaplanmaktaydı. Avrupa Birliği Faaliyet Sınıflaması olan NACE Rev.1.1 kullanılarak hesaplanan Kapasite Kullanım Oranları, İmalat sanayi (D) ve alt sektörlerini kapsamaktadır.

TÜİK ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası arasında imzalanan protokol çerçevesinde söz konusu çalışma, 2010 Ocak ayından itibaren Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından derlenip hesaplanmaya başlanmıştır.

Türk İstatistik Derneği Başkanı Sayın Prof. Dr. Süleyman GÜNAY

TÜİK verilerinin üniversitelere ve öğretim görevlilerine sağlanması konusunda yaşanan aksaklıkların giderilmesini istemiştir.

TÜİK Görüşü

Tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, basın kuruluşlarına, üniversitelere (yürüttükleri projelere ilişkin taleplerinde) veri ve bilgiler ücretsiz sağlanmaktadır. Üniversite öğretim üyeleri ve öğrencileri tarafından Dekanlık yoluyla resmi bir yazı ile bilgi istenmesi halinde ise fiyatlarda %50 indirim yapılmaktadır. Bilgi talebinin anlaşılabilmesi ve üniversitelerin bilgi taleplerinden ücretsiz yararlanabilmesi için resmi yazı istenmektedir.

Bunların dışındaki veri talepleri TÜİK Döner Sermaye İşletmesi Yönetim Kurulu Kararları çerçevesinde ücretlendirilmektedir. Ham verilerin istenmesi durumunda, kişisel bilgiler gizlenmekte ve kullanıcı ile bir protokol yapılarak sunulmaktadır.

Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Sayın Prof. Dr. Nihat TOSUN

Uluslararası kurumların sağlık istatistikleri ile ilgili talep ettiği, ancak ülkemiz tarafından gönderilmeyen verilerin bir kısmının uluslararası tanım farklılıkları veya kapsam eksiklikleri nedeniyle olduğunu belirterek, mevcut sistemle derlenemeyen, ancak hanehalkı araştırması gerektiren verilerin elde edilebilmesi için TÜİK ile Sağlık Bakanlığı arasında ortak bir komisyonun kurulmasına ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.

TÜİK Görüşü

İlgili konularda halihazırda çalışma grupları bulunmakta olup, her konuda iki kurum arasındaki işbirliği devam etmektedir. Bu nedenle ayrı bir komisyon kurulması yerine mevcut olan bu grubun aktif şekilde kullanılması ve diğer kurumların da bu sürece dahil edilerek kendi veri tabanlarında var ise eksik olan verilere ulaşılması sağlanabilir.

Sağlık Bakanlığı (Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı)

1. TÜİK tarafından yapılan çeşitli hanehalkı araştırmalarından elde edilen bazı veriler, uluslararası tanımlara uygun olmadığı için istatistik verisi olarak uluslararası kurumlarla paylaşılmamaktadır. Bu sıkıntının giderilmesi için söz konusu komisyonun mevcut araştırmalardaki soruların revizyonunda da çalışması gerektiği düşünülmektedir.

TÜİK Görüşü

2010 Sağlık Araştırması'nda bu hususlar giderilecektir. İlgili birimler ile yapılan toplantılarda Sağlık Bakanlığının da görüşleri alınmıştır.

2. Sağlık istatistiklerinin bir kısmı TÜİK tarafından yapılan hanehalkı araştırmalarından (örneğin Türkiye Sağlık Araştırması gibi) elde edilmektedir. Bunun yanı sıra, ölüm nedenlerine ilişkin istatistikler Sağlık Bakanlığı ve TÜİK'in ortak çalışmaları ile derlenmektedir. Sağlık istatistikleri ile ilgili konularda TÜİK'in derlediği verilerin mikro düzeyde Sağlık Bakanlığı ile paylaşılması gerektiği düşünülmektedir. Zira hem ölüm nedeni istatistikleri hem de sağlık araştırmasından elde edilen hastalık insidans ve prevalans verileri, Sağlık Bakanlığının 2010 yılı sonbahar aylarında yapmayı planladığı "Ulusal Hastalık Yüğü Çalışması" için ihtiyaç duyulan verilerdir.

TÜİK Görüşü

Söz konusu verilerin Sağlık Bakanlığı ile paylaşılmasında bir sorun görülmemektedir. Ayrıca, ölüm verileri halihazırda paylaşılmaktadır.

3. Mikro verinin paylaşılmasının yanında araştırmaların yayınlanma süreci de Sağlık Bakanlığı için önem arz etmektedir. 2009 yılı başından itibaren ICD-10'a göre toplanan ölüm nedeni istatistiklerinin TÜİK tarafından 2010 haziran ayı sonuna kadar yayınlanmasının sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜİK Görüşü

2009 yılına ilişkin Ölüm Nedeni İstatistikleri yayınının 2010 yılı son çeyreğinde kamuoyu ile paylaşılması hedeflenmektedir. Yayını takiben mikro-veriler bireysel gizlilik kuralları çerçevesinde kullanıcıların hizmetine sunulabilecektir.

4. TÜİK tarafından her yıl düzenli olarak yapılmakta olan "Yaşam Memnuniyeti Araştırması" sağlıkla ilgili soruları da içermektedir. Bilindiği üzere Sağlıkta Dönüşüm Programı ile birlikte ülkemizde sağlık sisteminde hızlı bir dönüşüm yaşanmaktadır. Sağlık hizmet sunumunda yaşanan bu değişikliklerin zaman zaman ilgili araştırmaların soru kağıdına yansıtılmasında gecikmeler yaşanabilmektedir. Bu nedenle ilgili araştırmada sahaya çıkılmadan önce söz konusu soru kağıdının Sağlık Bakanlığı ile paylaşılarak geri bildirim alınması önemlidir.

TÜİK Görüşü

Düzenli olarak her yılın Ekim ayında gerçekleştirilen Yaşam Memnuniyeti Araştırması kapsamında bulunan sağlık hizmetleri sunumu ile ilgili sorular, 2009 yılı araştırmasında da olduğu gibi Sağlık Bakanlığının önerileri dikkate alınarak güncellenebilmektedir.

5. Kişilerin sağlık için yaptıkları cepten harcamalar, hanelerin ya da bireylerin gelirleri dikkate alındığında kişiler üzerinde katastrofik etkiler oluşturabilmektedir. Cepten sağlık harcamaları

nedeniyle haneler gıda ya da giyim gibi temel ihtiyaçlarını daha az tüketmeye başlayabilmektedirler. Dünya Sağlık Örgütü katastrofik sağlık harcamasını hanehalkı bireylerinin cebinden ödemek zorunda kaldığı, ödeme gücünü aşan ve hanenin diğer zorunlu ihtiyaçlarından kısarak ödeme yapabildiği sağlık harcamaları olarak tanımlamaktadır. “Katastrofik Sağlık Harcaması Yapan Hane Oranı” ve Katastrofik Sağlık Harcaması Yüzünden Yoksulluğa Düşen Hane Oranı” ülkemizde uygulanan sağlık politikalarının önemli çıktılarında “vatandaşın finansal risklerden korunması” konusunda çok önemli iki göstergedir. Dünya Sağlık Örgütü ve OECD gibi pek çok uluslararası kurum tarafından dikkatle izlenmekte olan bu iki gösterge, ülkemiz adına resmi olarak üretilmemektedir. Bu alanda bazı rakamlar olmakla birlikte aynı veri seti (TÜİK Hanehalkı Bütçe Anketi) kullanılarak farklı yöntemlerle veri üretildiği için farklı sonuçlar elde edilmektedir. Bu çalışmalardaki temel sorun “eşdeğer fert ölçeğinin” ve “yoksulluk sınırının” farklı şekillerde alınmasıdır. Yapılan bu çalışmalar eşdeğer fert ölçeği olarak OECD ya da FAO ölçeklerini kullanmaktadırlar. Bu iki göstergenin hesaplanmasında ülkemiz için üretilmiş “eşdeğer fert ölçeğinin” ve “yoksulluk sınırının” kullanılması daha doğru sonuçların üretilmesini mümkün kılacaktır. Ülkemiz adına resmi olarak bu iki göstergenin TÜİK tarafından yapılacak çalışmalarla her yıl düzenli olarak yayımlanabileceği düşünülmektedir.

TÜİK Görüşü

2002 yılından itibaren her yıl uygulanmakta olan hanehalkı bütçe anketleri kapsamında, 2008 yılında Türkiye genelinde 8 640 hanehalkına uygulanan anket sonucunda hanelerin yaklaşık % 50'sinde cepten yapılan sağlık harcaması olduğu gözlenmiştir. Ayrıca aynı anket sonucuna göre toplam tüketim harcaması içinde sağlık harcamalarının payı sadece % 1,9 olup hanehalkı başına ortalama hanehalkı harcama değeri de 31 YTL'dir. Tüm bu bilgiler ışığında; hanehalkı bütçe anketinden hesaplanması planlanan “katastrofik sağlık harcaması yapan hane oranı” ve katastrofik sağlık harcaması yüzünden yoksulluğa düşen hane oranı” göstergelerinin istatistiksel olarak anlamlılık ve tutarlılık analizlerinin yapılması önem taşımaktadır. Söz konusu analizlerin sonuçlarının olumlu olması halinde, belirtilen göstergelerin TÜİK tarafından hesaplanmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Hazine Müsteşarlığı

Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı sermayeli firma istatistikleri kapsamında, şirket bazında veri taleplerinin karşılanması ve kurumlar arası daha sağlıklı bir işbirliği tesis edilmesini teminen, TÜİK ve Hazine Müsteşarlığı arasında veri paylaşımı konusunda protokollerin düzenlenmesi.

TÜİK Görüşü

Hazine Müsteşarlığı hali hazırda RİP kapsamında henüz yer almamış ve “Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri Araştırması”nın tamsayım kapsamındaki girişimlerden yan ürün olarak elde edilen “Yabancı Sermaye ve Yabancı Kontrolü” ile ilgili mikro verinin paylaşımını talep etmektedir. Söz konusu araştırmanın sonucunda kamuoyu ile paylaşılması düşünülen değişkenler aşağıda verilmiştir:

Girişim sayısı, ciro, üretim değeri, faktör maliyetiyle katma değer, toplam mal ve hizmetlerin satın alımları, personel maliyetleri, maaş ve ücretler, maddi mallara ilişkin brüt yatırım, çalışanlar sayısı, ücretli çalışanlar sayısı.

Söz konusu veriler, yukarıda anılan değişkenlerin incelenmesinden anlaşılacağı üzere, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri Araştırması ile doğrudan alandan derlenen verilerle elde edilmektedir.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 13. maddesi çerçevesinde söz konusu mikro verinin Hazine Müsteşarlığı ile paylaşımı mümkün görülmemektedir.

5. Toplantıda Alınan Kararlar

- Ulusal Veri Yayımlama Takvimi (UVYT) ile ilgili olarak, sorumlu kurumların web sitelerinde Resmi İstatistikler başlığı açarak Program kapsamında yayımlanacak istatistiki verilerin bu başlık altında yayımlanması, TÜİK internet sitesinde yer alan “UVYT” bağlantısına link verilmesi gerektiği, ayrıca aynı konuda farklı veri yayımlanmasının önlenmesi amacıyla, kurum/kuruluşların sorumluluk alanı dışındaki verileri farklı ortamda yayımlamamaları; söz konusu bilgiler için veriyi üreten kurumların internet sitelerine bağlantı vererek yönlendirme yapmaları kararlaştırılmıştır.
- Kurum ve kuruluşların uluslararası kuruluşlara veri gönderiminin TÜİK Başkanlığı tarafından hazırlanmakta olan Uluslararası Resmi Veri Kullanıcıları Envanteri vasıtasıyla yapılacağı ve bu yönde tüm katılımcı kurumların her türlü desteği vermesi ve sürece aktif katılım sağlanmasına karar verilmiştir.
- Üretilen verilerin kurumlar arası paylaşımında web servislerinin etkin bir yöntem olması nedeniyle, paydaş kurumlarda bu yönde yapılandırmaların başlatılmasına karar verilmiştir.
- TÜİK, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün işbirliği ile bir “İş Kayıtları ve Sınıflamalar Eylem Planı”nın hazırlanmasına karar verilmiştir.
- Tarımsal İşletme Kayıt Sistemi'nin yapılandırılması için, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve ilgili diğer kurumlarla bir protokol hazırlanmasına karar verilmiştir.
- Sınıflamalar konusunda paydaş kurumlarla ortaklaşa yürütülen çalışmaların daha etkin hale getirilmesi, uluslararası tanım ve sınıflamalara uyumun ve entegrasyonun sağlanması için mevcut Ulusal Sınıflama Komitesinin faaliyetlerinin arttırılmasına, kurumların bu kapsamda gerekli tedbirleri almalarına karar verilmiştir.
- Kurumların AB ile veya diğer uluslararası kurumlarla istatistik ağırlıklı çalışmalarında TÜİK'i de sürece dahil etmelerinin faydalı olacağı vurgulanmıştır.
- Konsey toplantısında gündeme getirilen görüşlerin ve önerilerin izlenmesine, bir sonraki yılın başında hazırlanacak olan RİP İzleme Raporu'nun bir unsuru olarak eklenmesine ve gelişmelerin Konsey toplantısında sunulmasına karar verilmiştir.